PELPLIN.

PIĄTEK,

KALENDARZ
tygodniowy.

19	P.	Józefa Obl. NMP.
20	S.	Patrycyana.
21	N.	Kw. Bened.
22	P.	Bazylego op.
23	W	Oktawiusza m.
24	Ś.	Gabryela.
25	Cz	Wielki Czwartek.

Długość dnia
Dnia 20. god. 12 m. 7.
„ 25. „ 12 „ 26.

Wschód słońca:
19) g. 6 m. 7 25) g. 5 m. 54.

☽ 1sza kwadra w niedzielę 21 Marca g. 7 m. 2 p.

1869.

dnia 19. Marca.

ROLNIK wychodzi raz w tydzień, co Piątek, w Pelplinie w Prusach Zachodnich.

W urzędowym pocztowym cenniku gazet (Zeitungs Preis-Courant) na rok 1869 zapisany ROLNIK na str. 146 Nr. 26.

Przedpłata kwartalna wynosi 7 sgr. 6 fen; zapisywać można na wszystkich stacyach pocztowych i w księgarni J. N. Romana w Pelplinie. Inseraty (Ogłoszenia) po 1 sgr. za wiersz drobny przyjmuje ekspedycya Rolnika w téjże księgarni. Listy i artykuły przyjmują się franko pod adresem Redakcyi Rolnika w Pelplinie.

Rok I.

Gdy ziemie twoje zmienione w cmentarze,
Z krzyżem na piersi, z krzyżem na sztandarze,
Módl się i pracuj, a nie doznasz braku,
Znak to zbawienia, zwyciężysz w tym znaku.
(Ora et labora. J. Zb.)

Numer 12.

Prosimy o wczesne zapisywanie „*Rolnika*“ na zbliżający się kwartał. Przedpłata kwartalna wynosi w Prusiech 7 sgr. 6 fen., w Austryi 10 sgr. 6 fen.

Od Redakcyi.

Czyniąc zadość licznym żądaniom, porozumieliśmy się z P. Ludwikiem Kunklem w Poznaniu, *właścicielem handlu nasion i na mocy układu między nami a P. Kunklem zrobionego, zobowiązał się tenże* towarzystwom rolniczym *i w ogóle wszystkim, którzy za pośrednictwem* Redakcyi Rolnika *zamówienia swe na nasiona porobią, dostarczać takowe* o dziesięć od sta (10 procent) *niżéj ceny oznaczonéj w cenniku tegorocznym, którego część drugą dzisiaj dołączamy, bo* Cennik, *który do 10tego numeru miał być dołączony, a drukowany był na innym papierze, poczta rozesłać nie chciała.*

Wskazówki do uprawy roli i siewu powszechniejszych roślin kłosowych i pastewnych.

(Ciąg dalszy.)

8. Groch.

Najstósowniejszą rolą dla niego jest piasek gliniasty ze spodem przepuszczalnym i głęboko sięgającą kulturą. — Roślina ta nieraz kłopotu nabawi, bo nie zawsze można płodozmian zastósować do jéj wymagań. Siewamy go zwykle po kartoflach na świeżym gnoju, jako przedplon do żyta, a to jedynie dla tego, że często gęsto nie da się inaczéj płodozmian urządzić; — gdy tymczasem groch na świeżéj mierzwie ulega bardzo wielu przypadkom jak np. pchłom polnym, miodonce i rozmaitemu zielsku, które nie tylko że zanieczyszcza nam rolę, ale nadto i przygłusza wzrost grochu. — A znaną jest rzeczą, że po lichym grochu i licha ozimina bywa. — Radzę więc każdemu, a mianowicie tym, którzy płodozmian teraz zaprowadzać myślą, tak groch umieścić, ażeby przychodził w drugim roku po gnoju, a po nim następowała jarzyna. — (O płodozmianie szczegółowo mówić będziemy w późniejszych artykułach.) Groch nie lubi zbyt pulchnéj uprawy, dla tego kontentuje się dwoma órkami, a mianowicie jeżeli po kartoflach następuje; — w takim razie orzemy w jesieni, na wiosnę tęgo bronujemy i orzemy do siewu. Na rolach iłowatych czasami trzeba dać trzy órki; — w takim razie lepiéj jest zamiast radlenia odwracać głęboko. — Czas siewu jest zwykle w pierwszéj połowie Kwietnia, zawisło to jednakże od powietrza, i tak znany mi jest wypadek, że siano groch w pierwszych dniach Marca, w czasie gdy na tém samém polu sankami jeździć było można; — śnieg jeszcze kilka dni poleżał, z tém wszystkiem groch był podobno dobry. Pod każdym względem korzystnym jest siew wczesny; jednakże zważać trzeba, jak przy każdéj innéj roślinie, aby siew nie przyszedł w mokrą ziemię. — *Lepiéj nie siać wcale, jak siać w mokrą ro-*

lę. — Za takie niedbalstwo ciężko i w przyszłych latach odpokutować przychodzi. — Na morgę 180 prętową wychodzi siewu 14-20 mac. — Groch gęsto siany pożywniejszą daje paszę; mianowicie potrzebny jest gęsty siew na tęgich rolach. — Skoro tylko rola przed ostatnią órką dobrze doprawioną była, nieźle jest siać pod skibę, byle miałko siew przyorano. — Groch lubi głębokie przykrycie, nad dwa cale jednakże nie radziłbym go przykrywać.

9. Wyka.

Udaje się na takiéj saméj roli co i groch, z tą jednakże różnicą, że lubi wilgotne położenie. Równie dobrze rodzi się na czarnych i tęgich glinach, jak na lekkich rolach. — W gospodarstwie każdém jest ona ważną rośliną, bo tak na paszę zieloną, jak i suchą stanowi dla inwentarza naszego jedną z najważniejszych roślin pastewnych. — Zwykle siejemy wykę na świeżym gnoju przed oziminą. W takim razie, jeżeli wyka na zielono była żniwioną to uszczerbku widocznego następującéj ziminie nie przynosi; gdy się zaś zostawia wykę by dojrzała, to trudno uwierzyć, aby pewnéj części gnoju zużytkować nie miała, choć to niektórzy gospodarze utrzymują. Na roli zimnéj, sapowatéj wyka jest pewniejszą od jęczmienia, — lepiéj więc będzie w takim razie w płodozmianie wziąść wykę.

Wyka wymaga czystéj roli, kontentuje się jednakże dwiema órkami; i to w jesieni dajemy pierwszą órkę, na wiosnę zaś tego zbronować wypada i orać do siewu. Jedną órką w takim razie dogodzi się wyce, gdy rola jest pulchna i nie bardzo spoista, a sieje się ją po kartoflach, — w tym razie trzeba dać na jesieni głęboką órkę, siać zaś trzeba na wiosnę, skoro tylko powietrze pozwoli. W każdym razie wczesny siew zapewnia nam lepszy urodzaj, dla tego dobrze będzie, jeżeli w połowie Kwietnia siać ją będzie można. — Na morgę 180 prętową potrzeba 12-18 mac, stósownie do tego w jakiéj uprawie rola się znajduje.

Wyka nie lubi głębokiego grzebania siewu, dostateczném więc będzie zagłębić go na 1 cal. Korzystnie jest do siewu wyki domięszać połowę owsa, gdyż ten służy na podpory wyce i chroni ją od kładzenia się.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Choroby bydła i sposób ich leczenia.

Lekarstwo przeciwko mokrzeniu krwią bydła.

Skoro spostrzeżesz u bydlaka tę chorobę, upuść mu krwi, jeżli bydlę pokazuje się niespokojne. — Posmaruj rękę aż do łokcia dobrze olejem, — tak wysmarowaną rękę wyprostawszy, palce włóż w otwór odchodowy; — w flakach poczujesz palcami spiekły gnój lub ztężałą krew, którą wyciągnij. Paznogcie poobcinaj, abyś bydlęciu flaków nie podrapał. Po uskutecznieniu tego daj enemę z letniéj a czystéj wody. — Teraz dopiero weź 4 drachmy Glauberskiéj soli, trzy czwarte drachmy surowego ałunu i zmięszaj to dobrze w trzy czwartych kwartach wody. Dodaj do tego parę łyżek żytniéj lub pszennéj mąki, i zmuś chore bydle do wypicia. Po 8 godzinach powtórz drugą porcyą w téj saméj ilości.

Środek przeciwko stwardnięciu wymienia u krów.

W naczynie napełnione wodą włóż rozpaloną cegłę. Postaw naczynie tak, ażeby para biła pod wymie krowy. — Ażeby para lepiéj skutkować mogła, okryj chorą krowę derą lub płótnem tak, ażeby para po bokach się nierozchodziła. To powtórz dwa do trzech razy dziennie.

O stanie gospodarstw włościańskich w Prusach Zachodnich i o wpływie towarzystw rolniczych, jaki na poprawę tychże wywarły, przez Majora Radkiewicza *z Brzeźna.*

(Ciąg dalszy.)

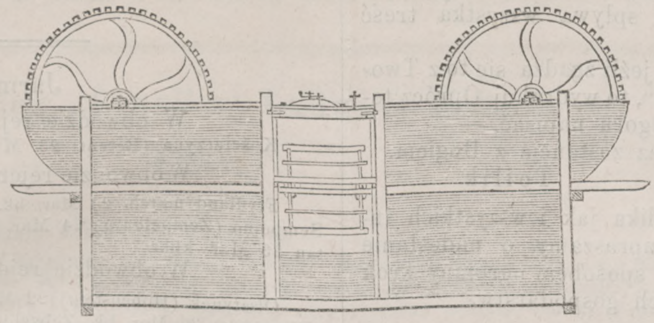
W powiecie Malborskim są dwa Towarzystwa parafialne w Starymtargu i Podstolinie; dla obydwóch Towarzystw rolniczych jest jedna kasa pożyczkowa w Starymtargu. Towarzystwo rolnicze w Podstolinie odbywa posiedzenia swe na przemian w Pierzchowicach i w Trzciannie. Co do gospodarstw, to wszyscy włościanie mają płodozmiany. Za pośrednictwem Towarzystwa są płodozmiany zaprowadzone, i zmienione, koniczyny już wszyscy sieją, nawet tak nazwani morgownicy. Dla rozpowszechnienia sadzenia buraków, kupują Towarzystwa corocznie nasienie i po najtańszych cenach rozprzedają członkom. Ostatnie nieszczęśliwe lata tak wielu od chodowania buraków odstręczyły. Kukurydza (Mais) robi postępy. Dziś zadaniem tych towarzystw jest wpłynąć na racyonalne hodowanie bydła. Tak w Towarzystwie rolniczém, jako też w kasie pożyczkowéj są sami włościanie w Zarządzie. Pośrednictwo i rady P. Dyrektora Donimirskiego postawiły takowe w niezależności.

W Piasecznie za pośrednictwem Towarzystwa rolniczego zaprowadzone: kasa pożyczkowa i oszczędności, towarzystwo zabezpieczenia życia i kasy pogrzebowéj, jako też Towarzystwo gospodarcze dla kobiet. 12. płodozmianów zaprowadzono a 4 dla niepraktyczności zmieniono. Rok rocznie sprowadza Towarzystwo dla członków różne pastewne rośliny, lucernę, kukurydzę, ćwikłę, marchew, brukiew itd. Nieomal w każdéj wiosce można natrafić lucerniki. Koniczyna szczególniéj z tymotką jest już wszędzie używaną.

W Pieniążkowie za pośrednictwem Towarzystwa zaprowadzone płodozmiany, jako też różne pastewne rośliny sprowadzają się, a które bardzo już się rozpowszechniły w użyciu.

Powiat Świecki jest połączony z powiatem Chojnickim; ma 10 Towarzystw okręgowych; w powie-

Nowo wynaleziona młockarnia ręczna p. Kucerâ.

Pan Kuncerâ wynalazł nową młockarnię ręczną, którą rycina nasza przedstawia. Maszyna ta obraca się za pomocą dwóch kół poruszanych przez dwóch ludzi. Obydwa te koła działają na ten sam tryb śrubowy, z tą jednakże różnicą, że jedno koło dla uniknienia prędkiego zużycia ma 5 zębów więcéj aniżeli drugie. Szerokość otworu w młockarni wynosi 17 cali wiedeńskich, (około 14 i jedna czwarta cala pruskich), klepisko z łatwością da się ustawić i uregulować; zresztą koła trybowe są zakryte. — Tą maszyną można podobno bez wielkiego wysilenia 40—50 mędli zboża omłócić.

Maszynę tę buduje fabrykant narzędzi i maszyn rolniczych p. Kucerâ (w Pürglitz, p. Beraun w Czechach), kosztuje ona tamże 170 florynów czyli 113 tal. 10 sgr.; fabrykant na dwa lata daje gwarancyę.

Johannisdorf, dnia 5 Marca 1869.

Szanowny Redaktorze!

W numerze 4 „Rolnika" donosicie nam o doświadczeniu, które zrobił p. Rosenberg Lipiński z nieprzyorywaniem mierzwy w jesieni. — Otóż i ja podobne doświadczenie zrobiłem u siebie przed 10 laty. A to stało się w następujący sposób:

U mnie jest główną zasadą o ile możności często wywozić mierzwę na pole, ażeby za dużo nie nagromadziło się w podwórzu; — to czynię aż w późnéj jesieni póki śnieg nie spadnie. — W roku 1859 kazałem także w późnéj jesieni mierzwę na pole wywozić, rozrzucać i przyorać; tymczasem mróz wziął, i przy najlepszéj woli nie mogłem wszystkiego gnoju podorać i jeden morg został niepodorany. Na wiosnę mówię sam do siebie, chociażbym dał onę mierzwę podorać, to potém będzie licho zorać, — a tu czas niedługi do namysłu, bo trzeba do jęczmienia zorać. Więc w imię Boga, pomyślałem, przekonam się co to z tego da. Tak więc kazałem do jęczmienia zorać, a jednego i tego samego doszłą i tę ziemię zorałem, zasiałem i obronowałam, aby dokumentnie wyśledzić skutki.

Jak jęczmień zaczął wschodzić, to na téj roli, gdzie nie była mierzwa przyorana o 24 godzin prędzéj wszedł, a jak był tak duży, że wrona skryć się mogła, to się tak odznaczał, jak żeby tydzień był prędzéj siany. I tak pozostał aż do końca górą, że i w słomę i kłos i ziarno był lepszy. — Temu teraz 3 lata na zgromadzeniu rolniczém w Piasecznie przedstawiałem to moje doświadczenie członkom owego towarzystwa, ale nadaremne były moje usiłowania, członkowie głuchém uchem słuchali. Musiałem wziąść wszystko za nadry i kwita. Ale pomyślałem sobie, gdyby to jaki tęgi gaduła to wszystko tak dobitnie dowodził, że on przez swoją praktykę to wyśledził, toby drudzy za nim poszli ale tobie nie wierzą. To téż smutno mi było że Bracia moi rolnicy nie chcą korzystać z zrobionego doświadczenia, boć sobie sami krzywdę wyrządzają. — Ja, bo od tego czasu, w którym przez przypadek zrobiłem to doświadczenie, do dnia dzisiejszego w późnéj jesieni a i nawet i w zimie mierzwę na polę wywożę, rozpościeram i tak ją zostawiam aż do wiosny, — a osobliwie czynię to na koniczyniska i w ugorze, — i zawsze ztąd skutki osiągałem. Jednakże na to zwracam uwagę, że jeźli dość śnie-

cie Świeckim 6 tj. w Drzycimiu, Osiu, Przysiersku. Komorsku, Grucznie i Lubiewie. — W powicecie Chojnickim 4, tj. w Śliwicach, Łęgu, Czersku i Tucholi. Za staraniem Towarzystwa rolniczego założona kasa pożyczkowa i oszczędności dla miasta Tucholi i okolicy. Również za pośrednictwem Towarzystwa zaprowadzono w różnych okręgach do 36 płodozmianów, które z bardzo dobrym skutkiem prosperują: możnaby znacznie większe korzyści osiągnąć, gdyby siły pracy wystarczyć mogły. Cały ciężar dzwigać musi Zarząd niedoznając żadnéj pomocy od współobywateli na tak obszerną pracę.

Sianie koniczyn, zakładanie lucerników coraz więcéj upowszechnia się, sadzenie buraków i innych roślin okopowych jeszcze bardzo mało znajduje zwolenników, lecz siew łubinu, który dla tych powiatów za główną melioracyą uważać można, bardzo się rezpowszechnił. Merglowanie i wywożenie szlamów znalazło powszechne uznanie i zajęcie. W wielu miejscach rozpoczęto meloracyą łąk, a Zarząd chcąc przyjść w pomoc, zakupił na koszt Towarzystwa bronę czeską i takową członkom do użytku oddał. Wszelkie siewy dla członków sprowadzane bywają przez Zarząd.

W powiecie Toruńskim nie ma żadnego Towarzystwa okręgowego, ale 5 kółek parafialnych, w Chełmży, w Grzywnie, Brąchnowie i Kowalewie. Za pośrednictwem Towarzystwa zaprowadzono 3 płodozmiany a 2 wnioski jeszcze nie załatwione, niektórzy członkowie na własną rękę płodozmiany pozaprowadzali. Co do zakładania lucerników, siewu koniczyn lub innych pastewnych roślin nie ma wielkiego postępu.

W powiecie Starogardzkim są 3 Towarzystwa okręgowe zupełnie niezależne, w Bobowie, Skurczu, Zblewie. W skutek zachęty ze strony Towarzystwa w Towarzystwie okręgowém w Bobowie przeszło 20 członków w płodozmienne gospodarstwa na własną rękę. W Zblewie zaprowadzono 5 płodozmianów przez wpływ Towarzystwa, jednakowoż pomimo kilkokrotnéj uchwały, ażeby w powiecie Starogardzkim do tego wybrać komisyą, takowa wykonana nie została.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

gu na polu, to mierzwy nie można wywozić, tylko dopiero aż ziemia przez śnieg się przebija, bo śnieg prędzéj roztaje, nim ziemia rozpuści, — a z roztopniałym śniegiem na zmarzłéj ziemi spływa wszystka treść z mierzwy w doły i rowy.

Takie jest moje zdanie, a jeźli zgadza się to z Twojém zdaniem kochany „Rolniku", to wydrukuj. Oprócz tego chciałbym coś o uprawie ugoru napisać, —

a teraz zostańcie z Bogiem.

Tollik.

(Przyp. Redak.) Pana Tollika jak i wszystkich innych gospodarzy uprzejmie upraszamy o nadesłanie nam podobnych listów, a tym sposobem ogromny krok uczynim w podniesieniu naszych gospodarstw.

Rady gospodarskie.

Jak zachować liście buraków.

Kopie się dół i wymurowuje się go cegłami, tak, aby wnętrze jego (świetlica) miała 9 stóp długości, 7 stóp szerokości i 5 stóp głębokości. Boki dołu mocno się ubiją, a cegła w murach i na spodzie dołu fuguje się cementem, aby wilgoć nie dochodziła. W mocnych i tęgich gruntach dołu wymurować nie potrzeba, trzeba tylko boki dołu równo i gładko wykopać. Gdy dół w ten sposób skończony, przystępuje się do upełnienia go. Potrzeba do tego około 2 cetnary soli bydlącéj, kilka korzów (miechów) sieczki z żytniéj słomy, stósowną ilość liści burakowych i 4 robotników do ubijania. Dół napełnia się jak następuje:

ubija się,
jedną szychtę (warstwę) liści,
jedną warstwę soli,
jedną warstwę sieczki
i znowu jedną warstwę liści i tak daléj,

póki się dołu z czubem nie napełni; poczem się przykrywa słomą żytnią i na wierzch ubija ziemią. — Tak pozostaje aż do chwili gdy ma być użytą ta pasza. Liście w ten sposób doskonale się zachowają i nie ulegają zniszczeniu. Wpływ zaś liści takich na dojność krów jest bardzo wielkim.

(O ile nam wiadomo, to w ten sposób zachowuje liście i p. Czarliński w Zakrzewku, — bylibyśmy Mu wdzięczni za łaskawe udzielenie nam wiadomości o doświadczeniu, jakie pod tym względem porobił.)

(Przyp. Red.)

Jarmarki.

W obwodzie rejencyi Gdańskiéj.

Kościerzyna (Berent) 23 Mar. bkr.

W obwodzie rejencyi Kwidzyńskiéj.

Frydland march. 23 Mar. bk. 24 Mar. kr. Golub 23 Mar. kbkr. Sempolno (Zempelburg) 24 Mar. Topolno 23 Mar. kbkr. Złotów Flatau 23 Mar. kbkr.

W obwodzie rejencyi Królewieckiéj.

Olsztynek (Hohenstein) 22 Mar. bk. 23 Mar. 2 dni kr. Dmeta (Wormditt) 24 Mar. bk. Zelwald (Saalfeld) 23 Mar. 2 dni k.

W obwodzie rejencyi Poznańskiéj.

Brojce (Braetz) 23 Mar. kbkr. Jutrosin 2 Mar. bkr. Kargowa (Karge) 23 Mar. bkr. Kobylagóra 23 Mar. bkr. Krzywin (Kriewen) 24 Mar. bkr. Nowemiasto (Neustadt a. W.) 23 Mar. bkr. Wrześnía (Wreschen) 23 Mar. bkr.

W obwodzie rejencyi Bydgoskiéj.

Czarnków 23 Mar. bk. Klecko 23 Mar. 2 dni kbkr. Mogilno 23 Mar. kbkr. Szamocin 22 Mar. b. 23 Mar. kr.

W obwodzie rejencyi Wrocławskiéj.

Freiburg 22 Mar. kr. Löwen 22 Mar. kr. 23 Mar. bkr Srebrnagóra (Silberberg) 22 Mar. kr.

W obwodzie rejencyi Opolskiéj.

Głogówek (Ober Glogau) 22 Mar. b. 23 Mar. kr. Górzów (Landsberg) 22 Mar. bkr. Kietrz (Katscher) 22 Mar. kr. Nissa (Neisse) 20 Mar. bk.

W obwodzie rejencyi Lignickiéj.

Wittichenau 22 Mar. bkr.

Ceny zbożowe.

Gdańsk, 18 marca. (Ceny z kolei.) Pszenica biała 130|132-133|134 ft. wedle jakości od 83|85 sgr. jasno-szklista 131|32—134-135 fnt. 82 sgr. 6 fen. do 85|85 sgr. 10 f. pstra szklista 130|2-133|4 fnt. od 77 sgr. 6 fen.|80—82 sgr. 6 fen.|83 sgr. letnia i czerwona zimowa 130|32—36—137 fnt. podług jakości od 74|75—76|77 sgr. za 85 fnt. Żyto 128-130—132|3 fnt. od 60 sgr. 4 fen.,—61—61 sgr. 8 fen. za 81 fnt. 25 łót. Groch 61|62—63|64 sgr. za 90 fnt. Jęczmień mały 104|6—110—112 fnt. podług jakości i koloru 53|54—55|56 sgr. duży 110|12—117-118 fnt. 54|55 sgr.—56 sgr. za 72 fnt. Owies 33|35 sgr. za 50 fnt. Okowita 14 tal. 2 sgr. 6 fen.

Redaktor odpowiedzialny: Teodor Jackowski
w Lipieńkach.

Członków Towarzystwa rolniczego powiatu kościerzyńskiego zaprasza na walne zebranie, mające się odbyć w Kościerzynie we wtorek 6 Kwietnia o 12 w południe w lokalu p. Willicha jun.; prosząc dla ważnych bardzo kwestyi o liczny udział.

ZARZĄD.

Do niniejszego numeru dołączony DODATEK.

Nr. 12. Dodatek do ROLNIKA. Nr. 12.

PELPLIN, dnia 19. Marca 1869.

Dalszy ciąg „Cennika“ Ludwika Kunkla.

Trawy.

(Ciąg dalszy.)

	Za Centnar czyli 100 funtów wagi celnéj, Tal.	Za funt. Sgr.
Manna wodna albo *Mielec*, Glyceria aquatica	20—22	10
Liczy się do gatunków krajowych najwyższego wzrostu. Jest trwałą, kwitnie w Lipcu i Sierpniu a dojrzewa w Wrześniu. Rośnie na łąkach mokrych, nad brzegami stawów i strumieni, a nawet i na miejscach błotnistych i torfowych. Stanowi posilny i zdrowy pokarm chociaż nieco przygruby dla bydła rogatego a nawet i owieć, konie jednakże jéj nie lubią. Użyta na paszę zimową z powodu swéj soczystości, może tak jak koniczyna sprawić u zwierząt odęcie. Trawę tę w Anglii koszą w czasie kwitnienia, a niezupełnie ją ususzywszy robią z niéj brunatne siano, które ma być bardzo dobrego gatunku.		
Jęczmionka piaskowa, Elymus arenarius	25	10
Rośnie dziko nad brzegami morza na piaskach. Kwitnie w Czerwcu i Sierpniu, używa się do ustalenia piasków, w młodości jest wyborną paszą dla owiec i bydła ale później twardnieje tak, że ją trzeba rznąć na sieczkę i zaparzać przed skarmianiem. Z przyczyny swéj natury, że może rosnąć na lotnych piaskach i te stale utrwalać gdyż jest rośliną trwałą, powinna zwracać na siebie większą uwagę rolników niż dotąd, tém więcéj że morga wydaje do 35 Ctr. siana, które choć twarde, po przyrządzeniu jest smaczne gdyż zawiera wiele słodyczy.		
Lisi ogon łączny, Alopecurus pratensis	20—22	10
Na nowo założone lub téż odnawiane łąki najwłaściwsza trawa, jest wieloletnia, wyrasta wysoko, krzewi się bujno, skoszona odrasta szybko i wydaje siano piękne i pożywne.		
Mietlica rozłogowa szerokolistna, Agrostis stolonifera	11—12	6
Uprawa jéj pod względem paszy jast bardzo korzystna, zasiana bowiem na stucznéj łące wraz z innemi trawami, jako to: kostrzewą, tymoteuszem, rajgrasem, lisim ogonem, tomką wonną i t. p. powiększa nadzwyczajnie zbiór siana i sprawia obfitość pastwiska.		
Owies złocisty, Avena flavescens	14—15	6
Lubi grunt piaszczysty choćby miernie żyzny; kwitnie w Czerwcu i Lipcu a dojrzewa w Sierpniu. Jest to roślina trwała; pomięszana z innemi daje bardzo dobrą paszę, mianowicie dla owiec.		
Mięszanka traw, na trawniki parkowe	16	7 sgr. 6 fen.
Mięszanka traw, na łąki suche	12	5
Mięszanka traw, na łąki mokre	15	6
〃 〃 〃 〃 torfiaste	18	7 sgr. 6 fen.

Nasiona roślin pastewnych.

Kukurudza, *prawdziwa Amerykańska, biała* . . . . . . za szefel	5	2 sgr. 6 fen.
〃 〃 〃 *żółta* . . . . . . 〃 〃	5	2 sgr. 6 fen.
Zapewniłem sobie znaczną ilość w wyborowym ziarnie wprost z południowéj Ameryki i upraszam o łaskawe rychłe zamówienia.		
Kukurudza Węgierska		
〃 *Badeńska* . . . . za szefel	4	2
Seradella, Ornithopus sativus . . . . 〃 〃	4 tal. 15 sgr.	2 sgr. 6 fen.
〃 〃	6	3
〃 〃 prawdziwa hiszpańska	9	5
Seradella podobnie jak łubin z każdym rokiem coraz więcéj zyskuje zwolenników. Co do pożywności wyrównywa koniczynie czerwonéj, w obfitości przewyższa ją o wiele, gdyż nawet na bardzo lekkich gruntach dobrze się udaje. Role mocne i piasek spoisty nie służą jéj. — Siać ją można ze zbożem latowem i z wielkim sporkiem; sama zasiana lepiéj przecie wyrasta. Na pastwisko sieje się rychło na wiosnę w ozimine lub w jarzynę tak jak koniczyna. Siejąc samą, bierze się 18—20 funtów na morgę. — Na nasienie trzeba ją rychło skosić i tak jak siano suszyć. (Porównaj Nr. 51. Ziemianina z roku 1866.)		
Sporek olbrzymi, Spergula maxima	6	3
〃 *mały* 〃 arvensis	4	2 sgr. 6 fen.
Bardzo pożyteczna roślina; doskonale się udaje na gruncie gliniastym i jest doskonałą paszą dla owiec.		
Łubin żółty i niebieski ;	wedle cen targow	
Koperek Galicyjski, Phoeniculum	7 tal. 15 sgr.	4

	Za Centnar czyli 100 funtów wagi celnéj Tal.	Za funt. Sgr. Fen.
Pimpinella łąkowa, Poterium sanguisorba	11—12	6
Udaje się na każdym gruncie; dla owiec wyborna i zdrowa pasza.		
Gorczyca żółta	8	3
Rzep baldaszkowy, Colza parapluie		
Rzep ten większy od naszego zwyczajnego, a we Francyi powszechnie zaprowadzony, znalazł i u nas licznych zwolenników, gdyż jest wytrzymały na wszelkie mrozy.	Wedle cen targowych	
Rzep holenderski latowy . . . . za szefel		
Rzepik Saski latowy (bardzo plenny)		
Rydz		
Siemie lniane, prawdziwe Rygskie koronne . . . . za beczkę	15—16	15 (macka)
„ „ „ *Pernawskie*	18	20 „
„ „ „ *Holenderskie* . . . . za szefel	7 tal. 15 sgr.	20 „
„ „ „ *Amerykańskie,* biało kwitnące	18	6
Groch polny olbrzymi (Victoria) . . . . za szefel	4	3
Dojrzewa dwa do trzech tygodni prędzéj niż groch zwyczajny i wydaje częstokroć 16 a nawet 18 szefli z morgi magdeburskiéj.		
Kapusta francuska z Wandei, Chou a moëlle	—	60
Wyrasta na cztery stopy, ma liście silne a zwłaszcza grubą bardzo i mięsistą łodygę. Sadzi się jak kapusta zwyczajna i daje wielką ilość paszy dla krów dojnych i opasów.		
Kapusta biała Bruświcka	—	90
„ „ *Magdeburgska*	—	60
Bobik koński	Wedle cen targowych.	

Zboża.

Rozpowszechniające się coraz bardziéj sprowadzanie różnych zagranicznych gatunków zboża do siewu, jest najwymowniejszym dowodem korzyści dla rólnictwa ztąd wynikających.

Przyjmuję zamówienia na wszelkie gatunki: **pszenicy, żyta, owsa, jęczmienia itp;** upraszając o łaskawe najrychlejsze nadesłanie takowych, abym był w stanie zadosyć uczynić wszelkim życzeniom.

Rośliny korzonkowe i okopowe.

	Tal.	Sgr. Fen.
Ćwikła pastewna, długa czerwona	12 tal. 15 sgr.	6
„ „ „ „ *olbrzymia*	15	7 sgr. 6 fen.
„ „ *cukrowa biała,* (najlepszy gatunek dla cukrowni) . . .	9	4
„ „ *okrągła żółta*	14	7
„ „ *pękata żółta olbrzymia*	14	7 sgr. 6 fen.
„ „ *Oberndorfska,* (wprost z Bawaryi sprowadzona) . . .	25	10
„ „ *Pohla olbrzymia*	25	12 sgr. 6 fen.
„ *ogrodowa ciemno czerwona*	—	10
Marchew biała olbrzymia, zielono łepkowata	20	7 sgr. 6 fen.
„ „ „ „ *prawdziwa Belgijska*	24	10
„ *czerwona* „ „ „	25	10
„ *żółta* „ „ „	25	10
„ „ *gruba Saalfeldzka*	25	10
„ *wielka słodka Altringham*	25	10
„ *rychła czerwona Holenderska do trybowania*	—	17 sgr. 6 fen.
Rzepa ugorowa długa biała, czerwono łepkowata	—	12
„ „ *angielska purple-top yellow Bullock*	—	12
„ „ „ *white globe Turnips*	—	12
Brukiew nowa żółta angielska olbrzymia, czerwono szarawa . . .	—	12
„ „ „ „ *Laings, czerwono głowiasta*	—	12
„ „ *biała olbrzymia, zielono głowiasta*	—	12
„ „ *żółta smalcowa kuchenna*	—	10

Ciąg dalszy nastąpi.

Nakład komisowy księgarni J. N. Romana w Pelplinie. — Czcionkami Stanisława Romana w Pelplinie.